

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Villa II Palazetto met tuin

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Villa Il Palazetto met tuin

Titel:	Villa Il Palazetto met tuin
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Affligem
Deelgemeente:	Hekelgem
Bron:	Schepping: 2013-03-12 Bijwerken: 2018-10-10 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134022
Coördinaten:	Breedte: 4.10010462277 Lengte: 50.9141641955

Primaire tekst

Een in 1871 gebouwde neoclassicistische villa omgeven door een landgoed; oorspronkelijk circa 96 are, de gedeeltelijk ommuurde moestuin inbegrepen; siertuin met opmerkelijke dikke tamme kastanjes en bruine beuken.

Volgens de jaarsteen in de achtergevel werd de villa in de spie tussen de Brusselbaan en de Grobbestraat opgetrokken in 1871. De opdrachtgever was Joannes Egidius Van Lierde, gewezen burgemeester van Hekelgem, de eigenaresse op dat ogenblik was volgens de kadastrale legger zijn zuster Joanna Van Lierde. In 1877 werd zijn broer (Joannes) Franciscus eigenaar van de villa en van de 31 hectare familie-eigendommen op het grondgebied Hekelgem. Franciscus Van Lierde was als pastoor werkzaam op het eilandje Nordstrand, één van de noordelijke Waddeneilanden (Sleeswijk-Holstein, toen nog Deens), waar hij zijn apostolaat combineerde met een lucratief landbouwbedrijf.

De sobere, neoclassicistische villa beantwoordt aan een model dat bijzonder populair was rond 1850, maar dat in een periode waarin het eclecticisme opbloeit, al een beetje retro overkomt. Het sobere, witgepleisterde gebouw is typisch voor de landhuizen uit het midden van de 19de eeuw: symmetrisch, vijf traveeën met de voordeur in het midden, en twee bouwlagen en daar bovenop een mezzanine met spleetvormige venstertjes, dit alles onder een leien schilddak. De versiering is beperkt tot geprofileerde arduinen venster- en deurlijsten en, uitsluitend in de straatgevel, dito kordonlijsten, voluutconsolen onder de vensterbanken en een lichtjes vooruitspringend middenrisaliet met een balkon. De dienstvertrekken werden ondergebracht in een lage dwarsvleugel achter de villa, eveneens met een schilddak. De naar de villa oplopende voortuin werd van de straat gescheiden door een fraai smeedijzeren lanspuntehek. In 1884 werd parallel met de dienstvleugel een losstaand koetshuisje toegevoegd.

Van 1877 tot 1884 was in het 'Kasteeltje', zoals de villa in de omgeving genoemd werd, een onderwijsinstelling gevestigd, het 'Collège Saint Benoît'. Bij zijn dood in 1884 liet Van Lierde zijn bezittingen in België na aan monseigneur Jordanus Ballsieper, benedictijn en missiebisshop in Oost-Bengalen (het huidige Bangladesh), die voor de villa aan de Brusselbaan voor het eerst het woord 'palazetto' gebruikte. Het lefaat zou in de eerste plaats gebruikt worden om in Hekelgem een ouderlingentehuis op te richten. Het overige werd, na aftrek van een eeuwigdurende missenfundatie in de abdij van Affligem, verdeeld onder de voornoemde abdij en Van Lierdes twee halfzusters. Bij een verdeling tien jaar later werd het 'Kasteeltje' alias 'Il Palazetto' exclusief eigendom van Petrus Roseleth, toenmalig schepen en waarnemend burgemeester van Hekelgem. Zijn zoon Henri erfde het tenslotte in 1900 en bewoonde het tot aan zijn dood in 1939. Henri Roseleth heeft enige bekendheid verworven als heemkundige, onder meer als secretaris van het tijdschrift 'Eigen Schoon' (later met 'De Brabander' gefuseerd tot het nog bestaande tijdschrift) en was van 1890 tot 1911 burgemeester van Hekelgem.

In de kadastrale legger wordt in 1885 voor het eerst van een 'lusttuin' gesproken, een perceel van bijna 91 are met de villa als middelpunt. Een gedeelte van de huidige beplanting is ongetwijfeld ouder dan 1871, met name de tamme kastanjes (*Castanea sativa*) op de grens tussen de lusttuin en de voormalige moestuin, bomen met stamomtrekken tot meer dan 3,50 m, en wellicht ook de tweestammige haagbeuk (*Carpinus betulus*) op de hoek van de Brusselbaan en de Grobbestraat. De feitelijke siertuin besloeg maar 65,5 are, want het oostelijke gedeelte van het perceel werd in beslag genomen door een gedeeltelijk ommuurde, momenteel braakliggende moestuin. De bakstenen, met een ezelsrug afgewerkte omheiningsmuur bevindt zich eigenaardig genoeg aan de zuid- en zuidoostzijde van de moestuin, een oriëntatie die niet zo gunstig is voor het kweken van leifruit.

Het plantsoen langs de westzijde van de villa wordt overschaduwde door twee monumentale bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') die vermoedelijk even oud zijn als het gebouw, maar met verbazende stamomtrekken (meer dan 4 m). In de onmiddellijke nabijheid staat een magnolia met een gelobd blad (*Magnolia officinalis* var. *biloba*), gehavend maar vermoedelijk een van de oudste in België bekende exemplaren van deze zeldzame soort, die rond 1900 uit China werd geïntroduceerd. Het zuidelijke derde deel van de tuin bestaat uit bosplantsoen – voornamelijk beuken (*Fagus sylvatica*) met stamomtrekken tot circa 3,5 m – dat mogelijk van rond 1900 dateert. Het door iepen (*Ulmus* sp.) gevormde prieel aan de zuidrand van dit plantsoen, tegen de Grobbestraat aan, vervangt een soortgelijke formatie, die door een opstoot van de iepenziekte in 1980 sneuvelde. Op het talud dat het bosplantsoen scheidt van het open middengedeelte van de siertuin en pal in de as van de villa en de tuin, bevindt zich een zeshoekige 'gloriette', een open paviljoen dat later tot volièr werd omgevormd. De uit zandsteenknollen vervaardigde onderbouw herbergt een naar de villa toegekeerde 'Lourdesgrot'. Het verzonken, door lage muurtjes en strookvormige rozenperken afgebakende tegelpad tussen het paviljoen en het huis verdeelt het open middengedeelte van de siertuin in twee ongeveer gelijke delen.

Merkwaardige bomen (opname 2 juni 2008)

Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeter weer, gemeten op circa 150cm hoogte.

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Verleyen, Wilfried

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2011

Titel Text: Tuin van het neoclassicistisch kasteeltje 'Il Palazetto'

Grafische documenten

De gedeeltelijk ommuurde voormalige moestuin van Il Palazetto (Deneef, Roger, 02-06-2008, ©Vlaamse Gemeenschap)

Het 'Kasteeltje' of 'Il Palazetto' (Deneef, Roger, 02-06-2008, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

7. tamme kastanje (*Castanea sativa*) **389**

17. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **424**

18. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **429**

19. magnolia (*Magnolia officinalis* var. *Biloba*) **50** (omtrek van de afgestorven hoofdstam)

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, oudste kadastrale legger 212 Hekelgem, art. 164 nr. 2 en art. 514 nrs. 3 en 10, art. 1277 nrs. 81 en 82, art. 1158 nrs. 4 en 5 en art. 1724 nr. 5.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, kadastrale opmetingsschets Hekelgem 1872 nr. 12 en 1885 nr. 18.

BAUDOIN J.C., DE SPOELBERCH Ph. & VAN MEULDER J., *Bomen in België. Dendrologische inventaris 1987-1992*, Stichting Spoelberch Artois in samenwerking met de Belgische Dendrologische Vereniging, 1992, p. 365.

Biographisch- Bibliographisches Kirchenlexikon, XXIX, 2008, 111-113.

DE LEYN W., *Henri Roseleth, bekende Hekelgemnaar van vele markten thuis...*, in *Eigen Schoon en De Brabander 90(1)*, 2007, p. 59-80.

HÖTING B., *Geschiedenis en rechtspositie van het Oratorium op Nordstrand* (vertaling W. Beeckman), in *Jaarboek 2000 Heemkundige Kring Belledaal*, Affligem.

KRÜSSMANN G., *Handbuch der Laubgehölze (II)*, Berlin/Hamburg, Paul Parey, 1977, p. 283.

STASSIJS S., *Ontstaan van varkens en smeedders*, in *Politiek Forum Affligem*.

Mondelinge informatie over de datering van het Iepenprieel verkregen van mevrouw Agnès Van Ransbeeck.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121391>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/130360>

Beknopte karakterisering

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Villa Il Palazetto met tuin

Datering: tweede helft 19de eeuw

Typologie: Mariagrotten, bijgebouwen, hekken, koetshuizen, ommuurde moestuinen, priëlen, siertuinen, tuinpaviljoenen, villa's (bouwkundig erfgoed)